

Okul İklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Sema KOCAMANOĞLU², Ender KAZAK³

Examining the Relationship Between School Climate, Academic Optimism and School Effectiveness

Abstract

This study was conducted to determine the relationship between school climate, academic optimism and school effectiveness perceptions of high school teachers. Relational survey model, one of the quantitative research models, was used in the study. The research sample consists of 348 teachers working in different types of public high schools in the central district of Düzce province in the 2022-2023 academic year. "Demographic Information Form", "School Climate Scale" adapted into Turkish by Canlı, Demirtaş, and Özer, "Academic Optimism Scale" developed by Wayne K. Hoy (2006) and adapted into Turkish by Çoban and Demirtaş (2011), and "School Effectiveness Scale" developed by Hoy (2009) were used to collect the data. It was determined that the data were normally distributed, and Pearson Correlation Analysis, and Multiple Linear Regression Analysis were performed. According to the findings obtained, it has been determined that all the sub-dimensions of teachers' perceptions about school climate are at the "mostly" level. When looking at the concept of academic optimism, which is another variable, it was found that the "self-efficacy" dimension, which is the sub-dimensions of the scale, is at the "mostly agree" level in line with teachers' perceptions, while the "trust" and "academic emphasis" dimensions, which are the other sub-dimensions, are at the "moderate agree" level. It was determined that teachers' perceptions while their perceptions of school effectiveness were at the "moderate" level. As a result of the analyses, it was determined that there was a positive, statistically significant, and high-level relationship between teachers' school climate, academic optimism, and school effectiveness variables. According to the results of the analysis, it was determined that both variables significantly predicted the dependent variable, school effectiveness. However, it has been determined that school climate has a greater impact on school effectiveness than the academic optimism variable. For teachers to perceive school effectiveness at a high level, administrators' supporting teachers' efforts and encouraging teachers to ensure the continuity of these practices by giving feedback on good ones can help the school achieve its expected goals.

Keywords: Teacher, School, School Climate, Academic Optimism, School Effectiveness

Özet

Bu araştırma; lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin okul iklimi, akademik iyimserlik ve okul etkililiği algıları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma örneklemini 2022-2023 eğitim-öğretim yılı Düzce ili Merkez ilçesindeki kamuya ait farklı lise türlerinde çalışan 348 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında "Demografik Bilgiler Formu", Canlı, Demirtaş ve Özer tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Okul İklimi Ölçeği", Hoy (2006) tarafından geliştirilen, Çoban ve Demirtaş (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Akademik İyimserlik Ölçeği" ve Hoy (2009) tarafından geliştirilen "Okul Etkililiği Ölçeği" kullanılmıştır. Değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin değişkenlerin her birinin normallik sınaması yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş olup, Pearson Korelasyon Analizi ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin okul iklimine yönelik algılarının tüm alt boyutlarının "Çoğunlukla" düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer değişken olan akademik iyimserlik kavramında görüldüğü üzere öğretmenlerin algıları doğrultusunda ölçeğin alt boyutları olan "öz yeterlik" boyutunun "Çoğunlukla Katılıyorum" düzeyinde olduğu, diğer alt boyutlar olan "Güven" ve "Akademik Vurgu" boyutlarının ise "Orta Düzeyde Katılıyorum" düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin okul etkililiğine ilişkin algılarının ise "Orta" düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucu öğretmenlerin okul iklimi, akademik iyimserlik ve okul etkililiği değişkenleri arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre her iki değişkenin de bağımlı değişken olan okul etkililiğini anlamlı bir biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte okul ikliminin akademik iyimserlik değişkenine göre okul etkililiği üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin okul etkililiğini yüksek düzeyde algılamaları için okullarda yöneticilerin öğretmenlerin çabalarını desteklemesi, yapılan iyi uygulamalarla ilgili geribildirimde bulunarak öğretmenlerin bu uygulamaların devamlılığını sağlamaya yönelik teşvik edilmesi okulun beklenen hedeflerine ulaşmasını sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Okul, Okul İklimi, Akademik İyimserlik, Okul Etkililiği

¹ Bu makale, ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, semakocaman3@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2555-6510

³ Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, enderkazak81@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5761-6330

Extended Abstract

Introduction

School climate refers to the qualities that define the school, distinguish it from other schools, affect the teachers and students' behavior, and affect the feelings of teachers and students (Ak, 2019). The concept of academic optimism is defined as teachers' positive views about themselves, their students, and their parents (Ataş Akdemir, 2016). According to Hoy, Tarter, and Hoy (2006), academic optimism, which is an effort to make a difference in student achievement, consists of three dimensions: teachers' self-efficacy, the academic emphasis of the school, and teachers' trust in students and parents. Effectiveness is a concept that expresses the degree to which an organization achieves the desired outcomes (Yükü and Atağan, 2009). Although school effectiveness is a concept related to the degree to which students can be taught, the main goal of the school is to achieve the objectives of the programs and to ensure behavioral change (Yürek and Cömert, 2021).

Yıldırım (2017) concluded in his study that students in safe and positive school environments are more successful. Various studies on school climate have revealed that a positive school climate increases the willingness to learn, minimizes the negative effects of socio-economic differences on achievement, contributes to academic achievement, increases the commitment of students, and contributes to the performance level of teachers (Thapa, Cohen, Guffey, and Higgins-D'Alessandro, 2013). Özgenel (2020) states that creating a positive atmosphere in schools will have an impact on the outcomes of students, teachers, and other people working in the school and thus contribute to the development of the school. According to Edmond (1979), the effectiveness of the school can be increased to the extent that the school climate is positive (Yüner, 2018). From this point of view, it can be said that the climate in schools will affect the results expected from the school.

In this context, it can be said that the school climate can increase the effectiveness of the school. When the literature is analyzed, studies have been conducted on school climate, academic optimism, and school effectiveness by addressing various variables separately. However, there is no research on the relationship between these three variables. Considering the above information, it is thought that school climate can affect the academic optimism level of the school, and the academic optimism level will increase school effectiveness at a high rate. Determining the relationship between these three variables is important for the development of school organizations. With this study, it is thought that school effectiveness will be strengthened in schools by identifying the situations that negatively affect school climate and supporting the concept of academic optimism. The purpose of this study is to examine the relationship between school climate, academic optimism, and school effectiveness. In this direction, the following questions were asked:

1. What are the perception levels of teachers about the school climate?
2. What are the perception levels of teachers about academic optimism?
3. What are the perception levels of teachers about school effectiveness?
4. Is there a significant relationship between school climate, teachers' academic optimism levels, and school effectiveness?
5. Are teachers' perceptions of school climate and academic optimism significant predictors of their perceptions of school effectiveness?

Method

Since this study was conducted to determine the relationship between school climate, academic optimism, and school effectiveness in line with the teachers' opinions, the relational survey model, which is one of the quantitative research models, was used. Selected from the universe with easy operation method. The sample of the study consisted of 355 teachers working in high schools in public institutions in the central district of Düzce province in the 2022–2023 academic year. Seven teachers were excluded because they filled out the forms incompletely. The data obtained from the remaining 348 participants was analyzed. "Demographic Information Form", "School Climate Scale" adapted into Turkish by Canlı, Demirtaş, and Özer, "Academic Optimism Scale" developed by Hoy (2006) and adapted into Turkish by Çoban and Demirtaş (2011), and "School Effectiveness Scale" developed by Hoy (2009) were used to collect the data. After the data were collected, they were transferred to the SPSS 25.0 program after the necessary arrangements were made through the Excel program. The normality test of each of these variables was performed by checking whether they were normally distributed. The normality distribution, kurtosis and skewness values, histogram showing the normal distribution, and Q-Q plot graph were examined. For the range of skewness and kurtosis coefficient, ± 1.5 , determined by Tabachnick and Fidell (2013), was taken as a criterion, and the skewness and kurtosis in this value range were used as

Okul İklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

evidence for the normality of the data. Since the data were normally distributed, parametric tests such as the, correlation analysis, and regression analysis were conducted.

Findings

It is seen that teachers' perceptions of school climate are at the level of "mostly" in general and in all sub-dimensions of the scale. It is understood that teachers' perception of academic optimism is at the level of "mostly agree" in the dimension of "self-efficacy" and "moderately agree" in other sub-dimensions and on the overall scale. According to teachers' perceptions, it is understood that the findings related to school effectiveness are at a moderate level. According to teachers' perceptions, there is a positive, statistically significant, and high-level relationship between school climate, academic optimism, and school effectiveness variables. According to the results of the analyses, it was seen that both variables significantly predicted the dependent variable, school effectiveness.

Results

As a result of the research, it was determined that the opinions regarding the perception level of the teachers were at the level of "mostly" according to the averages in the school climate scale. In other words, teachers perceive the school climate similarly positively. In terms of teachers' perceptions of school climate, it was determined that teachers agreed with the statements in the dimensions of democracy and dedication to school, leadership and interaction, success factors, sincerity, and conflict at the "most" level. As a result of the research, it was determined that the views on teachers' perceptions of the concept of academic optimism were at the level of "partially agree," in line with the averages on the overall scale. When the sub-dimensions were analyzed, it was determined that the "self-efficacy" sub-dimension was at the level of "mostly agree" and the other sub-dimensions were at the level of "partially agree." As a result of the research, it was determined that the teachers' opinions were at the level of "Sometimes I Agree" according to the averages in the scale related to school effectiveness. When the research findings were analyzed, it was determined that there was a positive, statistically significant, and high-level relationship between teachers' perceptions of school climate and academic optimism. According to the results of the research, it was determined that school climate and academic optimism variables significantly predicted school effectiveness. In addition, both variables have significant predictive power separately. It has been determined that the variable that affects school effectiveness the most is school climate.

Giriş

Bilgiyi ortaya çıkarma, yayma ve bilgiye ulaşılabilirliği sağlama konusunda etkili ve önemli kurumların başında okullar yer almaktadır (Usta ve Kahraman, 2021). Okul örgütünün toplumdan aldığı insanı işleyerek tekrar topluma geri vermesi en önemli özelliğidir (Bursalıoğlu, 1982). Bu özelliği ile okulun diğer örgütlerden ayrıldığı ve insan yetiştirmeye yönelik önemli bir amacı olduğu söylenebilir. Öğretme ve öğrenmeye hizmet eden okulların var olma sebebi öğrencilerin öğrenmesini gerçekleştirmektir (Hoy ve Miskel, 2012). Eğitimin amacı, verimli bir öğrenme ortamı oluşturmaktır ve okulların bu amaçları gerçekleştirebilmesi için büyük oranda olumlu bir iklime sahip olmaları gerekmektedir (Özgenel, 2020). Okul iklimi, okulu tanımlayan, onu diğer okullardan ayıran, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarını etkileyen nitelikler, öğretmen ve öğrenciler tarafından hissedilen duyguyu ifade etmektedir (Ak, 2019). Bir örgüt olan okullarda çalışan bireyler kendilerini iyi hissettikleri takdirde olumlu bir okul atmosferinden söz edilebilir (Gök ve Tarayan, 2023). Bu bağlamda okul ikliminin olumlu olması ve devamlılığı sürecinde okul yöneticilerinin sorumlulukları bulunmaktadır (Zorbaz, Demirtaş Zorbaz ve Ulaş Kılıç, 2020). Okul yöneticilerin yanı sıra okul iklimine etki eden diğer kişiler ise öğretmenlerdir (Kazak, 2016). Aynı zamanda okullardaki öğretmenlerin başarısını, çalışmaya olan istekliliğini, tutum ve davranışlarını okul iklimi belirlemektedir (Şenel ve Buluç 2016). Diğer bir ifade ile olumlu okul ikliminin öğretmenlerin tutum ve davranışlarını etkilediği söylenebilir.

Olumlu iklime sahip okullarda çalışan öğretmenler öğrencilerine, akademik başarıyı vurgulamakta ve ulaşılabilir hedefler belirlemeleri konusunda destek olmaktadır (Keçeli, 2022). Olumlu iklimin hüküm sürdüğü okullardaki tüm üyeler birbirleriyle saygı çerçevesinde etkileşim içerisindedirler (Güneş, 2019). Bu okullarda, öğretmenlerin motive edilmesi bağlılığın oluşmasını sağlanmakta, ilişkilerin güven temelli olmasına, verimlilik ve performansın artmasına katkıda bulunarak başarının sürdürülebilirliğinin oluşmasına imkân vermektedir (Halis ve Uğurlu, 2008). Buna karşın, olumsuz bir atmosferin hakim olduğu okullarda kişiler arasındaki ilişkilerde soğukluk ve uzaklık olmakta, öğretmenler yapacakları uygulamalarda çekimser davranmakta ve bu nedenle öğrencilerin okul başarılarının olumsuz olarak etkilendiği bilinmektedir (Ördek İnceoğlu, 2020).

Okul başarısında çeşitli faktörlerin etkili olduğu bilinmekle birlikte hangi faktörün daha etkili olduğuna yönelik fikir birliğine varılamamıştır (Boz, 2016). Geleneksel görüşe göre okullarda başarı, yetenek ve motivasyon sonucu oluşmaktadır varsayımı üzerine kurulmuştur (Çoban ve Demirtaş, 2011). Seligman (1998) ise, başarı için gerekli olan üçüncü bir etkenin iyimserlik kavramı olduğunu ileri sürmektedir. İyimserlik,

gelecekle ilgili olumlu beklentilere sahip olma düşüncesi olarak tanımlanmıştır (Carver, Scheier, Segerstrom, 2010). Akademik iyimserlik kavramı ise öğretmenlerin kendileri, öğrencileri, veliler ile ilgili görüşlerinin olumlu olması olarak tanımlanmaktadır (Ataş Akdemir, 2016). Bir başka tanıma göre akademik iyimserlik, eğitim kurumlarının veya öğretmenlerin, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyebileceklerine dair inançlarını veya beklentileri olarak ifade edilebilir (Ergen, 2016, s. 40). Hoy, Tarter ve Wolfhook Hoy'a (2006) göre, öğrenci başarılarına yönelik fark oluşturma çabası olan akademik iyimserlik, öz yeterlilik, akademik vurgu ve güven olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Öz yeterlik, bireyin gelecekte karşılaşılabileceği zorluklarla baş edebilme kapasitesinin varlığına yönelik kendine olan inancı ve yargısıdır (Senemoğlu, 2005). Akademik vurgu ise okulların eğitim öğretim esnasında başarıya yönelik inançlarını ve buna bağlı olarak gösterdikleri destek ve çabayı ifade etmektedir (Kurum, 2022). Diğer bir boyut olan güven, öğrenci ve velilerin açıklık, saydamlık, güvenilirlik ve dürüstlüğüne dair öğretmen algılarını kapsamaktadır (Kılınç, Polatcan, Atmaca ve Koşar, 2021). Öğrenci başarısıyla ilişkili bu üç kavram öğrenci başarısına yönelik benzer ve güçlü etkilere sahip olmakta ve incelenen çalışmalar ışığında okulun normatif ve davranışsal ortamını şekillendirmektedir (Smith ve Hoy, 2007). Buradan hareketle okulda kolektif yeterliğin oluşmasının, öğretmenlerin akademik vurguyu benimsemeleri ve okulda güven ortamının oluşması öğrenci başarısı üzerinde etkilere sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda akademik iyimserliği benimseyen öğretmenlerin, öğrencilerin tümünün başarılı olması için uygun ortamın oluşturulacağı düşüncesinin geliştiği görülmektedir (Seyhan, Soylu, Ercan ve Uçaktürk, 2023).

Akademik iyimserliği benimseyen öğretmenler, öğrencilerin her birinin eşsiz olduğunu, gerekli imkan sağlandığında bütün öğrencilerin başarılı olabileceğini, öğrencilerin başarısını sağlamaya yönelik olarak öğrenci ve ailelere güven duyulması ve ailelerle dayanışma içerisinde olunması gerektiğini düşünmektedirler (Yılmaz ve Kurşun, 2015). Bu doğrultuda öğrencilerin alacağı öğretimin kalitesinin artırılması, okul içinde öğrenme koşullarının iyileştirilmesi ve öğrenci ihtiyaçlarının en uygun şekilde karşılanması için öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyinin yüksek olmasının önemli olarak görülmektedir. Okullarda eğitimin kalitesini artırmaya ilişkin çabalar ise etkili okul kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Ada ve Akan, 2007).

Etkililik kavramı, örgütün istediği çıktılara ulaşma derecesini ifade eden bir kavramdır (Yükçü ve Atağan, 2009). Okul etkililiği ise öğrencilerin öğretilirlik derecesi ile ilgili bir kavram olmakla birlikte, okulun esas hedefi, programlardaki amaçları kazandırmak ve davranış değişikliğini sağlamaktır (Yürek ve Cömert, 2021). Diğer bir ifade ile örgütün amaçlarını gerçekleştirebildiği kadar etkili olduğu söylenebilir. Öğrencinin başarı durumu, iş tatmini, öğretmen ve öğrenci performansı bir örgüt olan okulun etkililiğinin varlığının kanıtı olarak görülebilir (Hoy ve Miskel, 2012). Etkili ve verimli bir yapı kuramayan örgütler varlıklarını sürdürmekte sıkıntıya düşebilmekte, sistemdeki olumsuzlukları yok edemeyen bir örgüt için örgütün devamlılığı söz konusu olmamakta, bu nedenle örgütlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri açısından etkili olmaları büyük bir önem taşımaktadır (Yumuşak ve Korkmaz, 2021).

Yıldırım (2017), çalışmasında güvenli ve olumlu okul ortamındaki öğrencilerin daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Okul iklimi ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalar, okul ikliminin olumlu olmasının öğrenme istekliliğini artırdığını, sosyo-ekonomik farklılıkların başarı üzerindeki olumsuz etkilerini minimum düzeye indirdiğini, okul ikliminin kalitesinin akademik başarıya katkıda bulunduğunu, öğrencilerin bağlılıklarını artırdığını, öğretmenlerin performans düzeyine katkı sağladığını ortaya koymuştur (Thapa, Cohen, Guffey, Higgins-D'Alessandro, 2013). Özgenel (2020) okullarda olumlu bir atmosfer yaratmanın öğrenci, öğretmen ve okulda çalışan diğer kişilerin ve okulun çıktılarını üzerinde etkili olacağını ve böylelikle okulun gelişmesine katkı sağlayacağını ifade etmektedir. Edmond'a (1979) göre, okul iklimi olumlu olduğu ölçüde okulun etkililiği yükseltilebilmektedir (Yüner, 2018). Buradan hareketle okullarda var olan iklimin öğretmenlerin verimliliğini ve okuldaki beklenen sonuçları etkileyebileceği söylenebilir. Vaux (2015), araştırmasında, iyimserlik ve iklimin öğrenci başarısı ve okul etkililiği üzerindeki etkisini öğretmen algılarına göre incelemiştir. Akademik iyimserlik ve örgütsel iklimin birbiriyle ve öğrenci başarısıyla ilişkili olduğunu tespit etmiştir.

Eğitimde kalitenin yükseltilmesi için okulların etkililiğinin yükseltilmesi gerekmektedir (Korkmaz ve Ada, 2019). Okullarda faaliyetlerin yürütülmesini sağlayan kişi öğretmen olduğu için, okulla ilgili kararlarda öğretmenin görüşünün alınması, öğretmenin okulda memnuniyet duygusunun oluşması okulların amaçlarına ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır (Küçük, 2020). Bu doğrultuda öğretmenlerin okul ile ilgili düşünce ve duygu durumlarının belirlenip buna yönelik eksikliklerin giderilmesi hem okulun atmosferinin iyileştirilmesi, hem de okulların başarıya ulaşması açısından önemli olduğu söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde okul iklimi akademik iyimserlik ve okul etkililiği ile ilgili ayrı ayrı çeşitli değişkenler ele alınarak araştırmalar yapılmıştır. Vaux (2015), araştırmasında bu üç değişken arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Ancak okul iklimi, akademik iyimserlik ve okul etkililiği arasındaki ilişkiyi ele alan ulusal düzeyde herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yukarıdaki bilgiler ışığında, öğretmenlerin okul iklimi, akademik iyimserlik ve okul etkililiği algılarını belirleyerek, öğretmenlerin okul iklimi ve akademik iyimserliklerinin okul etkililiği üzerindeki etkilerini tespit etmenin önemli olduğu düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlarla hem alan yazına hem uygulamaya katkı

Okul İklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

sağlanacağı düşünülmektedir. Bu çalışma ile okul iklimini olumsuz etkileyen durumlar tespit edilip akademik iyimserlik kavramı desteklenerek okullarda okul etkililiğinin güçleneceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, okul iklimi ile akademik iyimserlik ve okul etkililiği arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin, okul iklimine ilişkin algı düzeyleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin, akademik iyimserliğe ilişkin algı düzeyleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin, okul etkililiğine ilişkin algı düzeyleri nelerdir?

4. Okul iklimi, öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri ve okul etkililiği arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

5. Öğretmenlerin okul iklimi ve akademik iyimserlik algıları, okul etkililiği algılarının anlamlı yordayıcıları mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda okul iklimi ile akademik iyimserlik ve okul etkililiği arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olarak yapıldığından nicel araştırma modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, iki ya da daha çok sayıdaki değişkenler arasında meydana gelen birlikte değişimin varlığını veya derecesini tespit etmeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2009). Araştırmada üç temel değişken bulunmaktadır. Bu değişkenlerden “okul iklimi ve akademik iyimserlik” araştırmanın bağımsız değişkenini oluştururken “okul etkililiği” değişkeni ise araştırmanın bağımlı değişkenini ifade etmektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2022/2023 eğitim öğretim yılında Düzce ili Merkez ilçesinde bulunan kamu kurumlarındaki liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 2022-2023 eğitim öğretim yılına ait edinilen istatistikî bilgiler doğrultusunda liselerde çalışan öğretmenlerin sayıları 1.197 olup araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Evrenden uygun örnekleme yöntemi ile örneklem seçilmiştir. Uygun örnekleme yöntemi, araştırma için gerekli olan büyüklükteki gruba erişene kadar, en ulaşılabilir olan yanıtlayıcılardan başlanarak oluşturulmaktadır (Büyüköztürk vd., 2010). Araştırmacı bu yöntemle katılımcıları seçerken kolay ulaşılabilir durumda olanları ve uygun çalışılabilecek olanları seçer (Korkmaz, 2020).

Gereken örneklem büyüklüğü %95 güven seviyesi ve %5 hata payına göre hesaplanıp, örneklem sayısı 290 olarak tespit edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2010). Bu doğrultuda gönüllü olan 355 öğretmen çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Öğretmenlerden yedi tanesi formları eksik doldurduğu için analizlere dahil edilmemiştir. Geriye kalan 348 katılımcıdan alınan verilerin analizi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlere ait çeşitli demografik veriler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişken	N	%
Cinsiyet		
Kadın	210	60,3
Erkek	138	39,7
Eğitim Düzeyi		
Lisans	254	73,0
Lisansüstü	94	27,0
Yaş Aralığı		
21-35 Yaş	119	34,2
36-44 Yaş	119	34,2
45 Yaş ve Üzeri	110	31,6
Mevcut Okuldaki Öğretmen Sayısı		
1-45 Arası	110	31,6
46-59 Arası	111	31,9
60 ve Üzeri	127	36,5
Mevcut Okuldaki Çalışma Süresi		
1-3 Yıl	130	37,4

4-6 Yıl	96	27,6
7 Yıl ve Üzeri	122	35,0
Mesleki Kıdem		
1-9 Yıl	106	30,5
10-17 Yıl	107	30,7
18 Yıl ve Üzeri	135	38,8

Tablo 1’den anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin (%60,3) kadın, kalan kısmı erkektir (%39,7). Eğitim düzeylerine göre dağılımında görüldüğü üzere öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lisans mezunu (%73,0), kalan kısmının lisansüstü mezunu (%27,0) olduğu anlaşılmaktadır. Yaş değişkenine göre dağılımında görüldüğü üzere 21-35 yaş ve 36-44 yaş arasında eşit oranda (%34,2) bir dağılım varken 45 yaş ve üzerinde daha az bir oran (%31,6) söz konusudur. Mevcut okuldaki öğretmen sayısı dağılımına göre en çok katılım 60+ sayıda öğretmenin olduğu okullarda çalışan öğretmenlerde (%36,5) iken 1-45 arası öğretmeni olan okullardaki öğretmenlerin oranı (%31,6) ve 46-59 arası öğretmeni olan okullardaki öğretmenlerin oranı (%31,9) birbirine yakındır. Mevcut okuldaki çalışma süresi değişkenine göre ise en çok katılım 1-3 yıl arası çalışma süresi olan öğretmenlerde (%37,4), daha sonra 7+ yıldır aynı okulda çalışan öğretmenlerde (%35,0) ve en sonda ise mevcut okulunda 4-6 yıldır çalışan öğretmenlerde (%27,6) olduğu görülmektedir. Mesleki kıdem değişkenine göre dağılımında görüldüğü üzere en çok katılımın mesleki kıdemi 18+ yıl olan öğretmenlerde (%38,8) olduğu anlaşılmaktadır. Mesleki kıdemi 1-9 yıl (%30,5) ve mesleki kıdemi 10-17 yıl arası olan öğretmenlerin (%30,7) oranı birbirine oldukça yakındır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler dört bölümden oluşan veri toplama aracı ile toplanmıştır. Bu araştırmada Kişisel Bilgiler Formu, Okul İklimi Ölçeği, Akademik İyimserlik Ölçeği ve Okul Etkililiği Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma öncesinde ölçekleri hazırlayanlar ile iletişim kurularak gerekli izinler alınmıştır. Bu form ve ölçeklerle ilgili açıklamalar aşağıda yapılmıştır.

Demografik Bilgiler Formu

Kişisel bilgi formunda öğretmenlere altı soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin yaşları, cinsiyetleri, mesleki kıdemleri, mevcut okullarındaki çalışma süreleri, eğitim düzeyleri, çalıştıkları okuldaki öğretmen sayısı sorulmuştur. Edinilen bilgilere göre analizler yapılmıştır.

Okul İklimi Ölçeği

Öğretmenlerin okul iklimi algı düzeylerini ölçen Canlı, Demirtaş ve Özer (2018) tarafından geliştirilen “Okul İklimi” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 23 maddeden oluşmaktadır. Okul iklimi ölçeğindeki 2, 21, 22 ve 23 maddeleri ters maddelerdir. Elde edilen her bir alt boyutta yer alan maddelerin içerikleri dikkate alınarak birinci alt boyut “Demokratiklik ve Okula Adanma”, ikinci alt boyut “Liderlik ve Etkileşim”, üçüncü alt boyut “Başarı Etkenleri”, dördüncü alt boyut “Samimiyet” ve beşinci alt boyut “Çatışma” olarak isimlendirilmiştir. Bu ölçek likert yapıda hazırlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi sırasında yapılan geçerlik çalışmalarında yapı geçerliği ve kapsam geçerliği incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için de Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı, madde-toplam korelasyonları ve test-tekrar test korelasyonu hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda, ölçek için model-veri uyumunun kabul edilebilir seviyede olduğu görülmüştür.

Ölçeğin güvenilirlik incelemesi sonucunda ise alt boyutların Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları; “Demokratiklik ve Okula Adanma” için .90, “Liderlik ve etkileşim” için .89, “Başarı Etkenleri” için .75, “Samimiyet” için .85 ve “Çatışma” için .73 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin test-tekrar test korelasyon katsayısı ise “Demokratiklik ve okula adanma” boyutu için .92, “Liderlik ve Etkileşim” boyutu için .96, “Başarı Etkenleri” boyutu için .82, “Samimiyet” boyutu için .91 ve “çatışma” boyutu için .94 olarak hesaplanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, okul iklimi ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ve öğretmenlerin okul iklimine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için uygun bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir (Canlı vd., 2018). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri .0,939 olarak belirlenmiştir.

Akademik İyimserlik Ölçeği

Okulların akademik iyimserlik düzeyini belirlemek amacıyla Wayne K. Hoy (2006) tarafından geliştirilen, Çoban ve Demirtaş (2011) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ölçek formu kullanılmıştır. Orijinal ölçek formu 30 maddeden oluşmaktadır. Çoban ve Demirtaş (2011), 98 öğretmenle yapmış olduğu faktör analizinin sonucunda maddelerin orijinalinde olduğu gibi üç faktöre ayrıldığını tespit edilmiştir. Ancak orijinalinde yer alan 11 madde düşük yük değerleri alması veya içerik olarak diğer boyutlara kaydığı için bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddelerin ölçekten çıkarılmasıyla ölçek 19 maddeye düşürülmüştür. Ölçek likert tipi hazırlanmıştır.

Okul İklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ölçek üç boyutludur. Bunlar öz yeterlilik, güven ve akademik vurgu'dur. Ölçekten alınan en düşük değer 19, en yüksek değer ise 95'tir. Ölçeğin öz yeterlilik boyutunda yer alan maddeler olumsuzdur ve tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin güven boyutu toplam varyansın %37.75'ini, akademik vurgu boyutu %10.22'sini, öz yeterlilik boyutu %8.94'ünü açıklamaktadır. Üç boyutun açıkladığı kümülatif varyans oranı ise %56.92'dir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları (α) incelenmiştir. Bu katsayı Öz Yeterlilik faktörü için .68, Güven faktörü için .89, Akademik Vurgu faktörü için .86 ve ölçeğin tümü için .85 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,801 olarak belirlenmiş olup ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir (Çoban ve Demirtaş, 2011).

Okul Etkililiği Ölçeği

OEÖ 8 maddeden oluşmakta olup tek boyutlu bir ölçektir. Ölçek 'Bu okulda üretilen ürün ve hizmetlerin kalitesi çok iyidir', 'Bu okulda öğretmenler, okul kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır' gibi maddelerden oluşmaktadır (Yüner ve Özdemir, 2020, s. 396). Orijinal ölçeğin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha katsayısının .85 olduğu görülmüştür (Hoy, 2009). Bu araştırma için OEÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach alfa katsayısına bakılmış olup, Geçerlik analizi için DFA tekrarlanarak ve belirlenen uyum değerlerine ilişkin [$\chi^2=60.96$; $Sd=20$; $\chi^2/Sd=3.04$; $AGFI=.96$; $GFI=.98$; $NFI=.94$; $CFI=.96$; $RMSEA=.07$] ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğe sahip olduğu ortaya konmuştur. Ölçek a likert yapıda hazırlanmıştır. Bu araştırma kapsamında yapılan güvenilirlik analizi sonucunda OEÖ'nin Cronbach alfa değeri .927 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 25.10.2022 tarihli ve 2022/412 karar sayılı etik izni ile toplanmıştır. Ayrıca çalışmada okullarda uygulama yapmak için Düzce İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Araştırmada Demografik Bilgiler Formu, OİÖ, AİÖ ve OEÖ Google Formlar uygulamasında birleştirilerek tek bir form haline getirilmiştir. Araştırmada ölçekler hem Google Form üzerinden hem de okullara gidilerek toplanmıştır. Araştırmanın verileri, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Düzce ili merkez ilçesinde bulunan liselerde görev yapan öğretmenlerden gönüllük esasına dayalı olarak elde edilmiştir. Anket uygulanan öğretmenlere, ölçeklerle ilgili bilgiler verilerek elde edilen verilerin hiçbir kişi, kurum ya da kuruluşla paylaşılmayacağı ifade edilmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler toplandıktan sonra Excel programı aracılığıyla gereken düzenlemeler yapıldıktan sonra SPSS 25.0 programına aktarılmıştır. Araştırmada kullanılan üç ölçekten (okul iklimi, akademik iyimserlik ve okul etkililiği ölçeği) alınan puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri belirlenmiştir. Veri analizine başlanmadan önce hangi analiz testlerinin kullanılacağına karar vermek için demografik özellikler, OİÖ ve AİÖ ve OEÖ ile içerdikleri alt boyutların normallik değerleri kontrol edilmiştir. Bu değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediğine ve sonrasında parametrik ya da parametrik olmayan testlerden hangilerinin kullanılacağına karar verilmeden önce değişkenlerin her birinin normallik sınaması yapılmıştır. Normallik dağılımında basıklık ve çarpıklık değerlerine, normal dağılımı gösteren histograma ve Q-Q plot grafiğine bakılmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayısı aralığı için Tabachnick ve Fidell'in (2013) belirlediği $\pm 1,5$ ölçüt olarak alınmıştır ve bu değer aralığındaki çarpıklık-basıklık verinin normalliğine kanıt olarak kullanılmıştır.

Tablo 2. Bağımsız ve Bağımlı Değişkenlere Ait Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişkenler	Normallik Testleri						Çarpıklık	Basıklık	Sonuç
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk					
	İstatistik	Sd	P	İstatistik	Sd	P			
Okul İklimi	0,061	348	.003	0,986	348	.002	-0,229	0,166	Normal
Akademik İyimserlik	0,051	348	.028	0,992	348	.058	0,234	0,298	Normal
Okul Etkililiği	0,101	348	.000	0,970	348	.000	-0,349	0,135	Normal

a. Lilliefors Significance Correction

Tablo 2'de görüldüğü üzere her üç değişkenin de çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ aralığındadır. Bu değerler, üç değişkenin de normal dağıldığını göstermektedir. Veriler normal dağıldığı için parametrik testlerden, Korelasyon Analizi ve Regresyon Analizi ile devam edilmiştir.

Bulgular**Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular**

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algı düzeyleri ve alt boyutlarına ilişkin standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Okul İklimi Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Alt Boyutlar	N	Alınabilecek Maksimum Puan	$\bar{X}$	SS	Düzye
Demokratiklik ve Okula Adanma (Faktör 1)	348	30	24,36	0,57	Çoğunlukla
Liderlik ve Etkileşim (Faktör 2)	348	30	23,58	0,73	Çoğunlukla
Başarı Etkenleri (Faktör 3)	348	20	15,60	0,65	Çoğunlukla
Samimiyet (Faktör 4)	348	15	11,34	0,73	Çoğunlukla
Çatışma*	348	20	14,12	0,81	Çoğunlukla
Okul İklimi (Genel)	348	115	89,01	0,56	Çoğunlukla

Tablo 3'e bakıldığı zaman araştırmaya katılan öğretmenlerin okul iklimi ölçeğinin her bir alt boyutuna ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. *Demokratiklik ve Okula Adanma* alt boyutunu toplam 6 madde meydana getirmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 24,36; SS= 0,57 olarak hesaplanmıştır ve "Çoğunlukla" düzeyindedir. İkinci alt boyut olan *Liderlik ve Etkileşim* toplam 6 maddeden meydana gelmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 23,58; SS= 0,73 olarak hesaplanmıştır ve "Çoğunlukla" düzeyindedir. Üçüncü alt boyut olan *Başarı Etkenleri* toplam 4 maddeden meydana gelmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 15,60; SS= 0,65 olarak hesaplanmıştır ve "Çoğunlukla" düzeyindedir. Dördüncü alt boyut olan *Samimiyet* toplam 3 maddeden meydana gelmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 11,34; SS= 0,73 olarak hesaplanmıştır ve "Çoğunlukla" düzeyindedir. Beşinci alt boyut olan *Çatışma* toplam 4 maddeden meydana gelmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 14,12; SS= 0,81 olarak hesaplanmıştır ve "Çoğunlukla" düzeyindedir. Okul İklimi ölçeği toplam 23 maddeden meydana gelmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 89,01; SS= 0,56 olarak hesaplanmıştır ve "Çoğunlukla" düzeyindedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik iyimserlik algı düzeyleri ve alt boyutlarına ilişkin standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Akademik İyimserlik Algısına İlişkin Bulgular

Alt Boyutlar	N	Alınabilecek Maksimum Puan	$\bar{X}$	SS	Düzye
Öz yeterlik (Faktör 1)	348	25	21,50	3,64	Çoğunlukla Katılıyorum
Güven (Faktör 2)	348	35	23,81	4,66	Orta Düzeyde Katılıyorum
Akademik vurgu (Faktör 3)	348	35	23,85	5,05	Orta Düzeyde Katılıyorum
Akademik İyimserlik (Genel)	348	95	69,18	10,85	Orta Düzeyde Katılıyorum

Tablo 4'e bakıldığı zaman araştırmaya katılan öğretmenlerin algılarına göre akademik iyimserlik ölçeğinin her bir alt boyutuna ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. *Özyeterlik* alt boyutunu toplam 5 maddeden meydana getirmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 21,50; SS= 3,64 olarak hesaplanmıştır ve "Çoğunlukla Katılıyorum" düzeyindedir. *Güven* alt boyutunu toplam 7 madde meydana getirmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 23,81; SS= 4,66 olarak hesaplanmıştır ve "Orta Düzeyde Katılıyorum" düzeyindedir. *Akademik Vurgu* alt boyutunu toplam 7 madde meydana getirmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 23,85; SS= 5,05 olarak hesaplanmıştır ve "Orta Düzeyde Katılıyorum" düzeyindedir. *Akademik İyimserlik* ölçeğini toplam 19 madde meydana getirmektedir ve aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 69,18; SS= 10,85 olarak hesaplanmıştır ve "Orta Düzeyde Katılıyorum" düzeyindedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Okul İklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin algıladıkları okul etkililiğine ilişkin standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Okul Etkililiği Ölçeğine Ait Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Değişken	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	SS	Düzye
Okul Etkililiği (Genel)	348	1,00	5,00	3,88	0,64	Bazen Katılıyorum

Tablo 5’te görüleceği üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin algılarına göre okul etkililiği ölçeğinin genel toplamının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri görülmektedir. Toplam 4 maddeden meydana gelen bu ölçeğin aritmetik ortalama değeri $\bar{X}$ = 3,88; SS= 0,64 olarak hesaplanmıştır ve “ Bazen Katılıyorum” düzeyindedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 6’da öğretmenlerin okul iklimi, akademik iyimserlik ve okul etkililiği algı düzeyleri arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Korelasyon Analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 6. Okul İklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Ölçeği Genel Toplamı Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		Okul İklimi	Akademik İyimserlik	Okul Etkililiği
Okul İklimi	<i>R</i>	1	.70**	.75**
	<i>P</i>		.000	.000
	<i>N</i>		348	348
Akademik İyimserlik	<i>R</i>		1	.73**
	<i>P</i>			.000
	<i>N</i>			348
Okul Etkililiği	<i>R</i>			1
	<i>P</i>			
	<i>N</i>			348

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin okul iklimi algısı ile akademik iyimserlik algısı arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,70$; $p<0,01$). Diğer anlatımla okullardaki iklim pozitif oldukça bu durum öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeylerini de yükseltmektedir. Ayrıca, akademik iyimserlik düzeyi arttıkça okul ikliminde de artış görülmektedir. Öğretmenlerin okul iklimi algısı ile okul etkililiği algısı arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,75$; $p<0,01$). Diğer ifadeyle okullardaki iklim pozitif yönlü oldukça okulların etkililik düzeyleri de yükselmektedir.

Okulların etkililik düzeyi arttıkça aynı zamanda okul iklimi de pozitif yönlü olmaktadır. Öğretmenlerin akademik iyimserlik algısı ile okul etkililiği algısı arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,73$; $p<0,01$). Diğer ifadeyle öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyi arttıkça okulların etkililik düzeyleri de yükselmektedir. Okulların etkililik düzeyi arttıkça öğretmenlerde daha fazla akademik iyimserlik görülmektedir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 7’de okul iklimi ve akademik iyimserliğin okul etkililiğini yordamasına ilişkin yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 7. Bağımsız Değişkenlerin Bağımlı Değişkeni Yordama Düzeyini Gösteren Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata _B	B	T	p	Kısmi r	İkili r
Sabit	0,159	0,153		1,042	.298		
Okul İklimi	0,529	0,052	0,460	10,119	.000	0,478	0,328
Akademik İyimserlik	0,024	0,003	0,405	8,912	.000	0,433	0,289
R = 0,799	R ² = 0,638						
F (2, 345) = 303,983	p < 0,05						

Analiz sonuçlarına göre tüm değişkenler normallik varsayımlarını karşılamakta ve çoklu bağlantısallık sorunu bulunmamaktadır (VIF = 1.971; Durbin-Watson = 1.919; Tolerance değeri = .0507). Analiz sonuçlarına göre her iki değişken bir arada iken bağımlı değişken olan okul etkililiği üzerinde anlamlı bir yordama yapmaktadır ($R=0.799$; $R^2 = 0.638$; $p<0,05$). p değerlerinde görüldüğü üzere tüm değişkenlerin ayrı ayrı anlamlı yordama gücüne sahiptir. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama düzeyi %63,8'dir. Okul ikliminde meydana gelen bir birimlik değişim, okul etkililiğinde 0,529 birimlik pozitif yönlü değişim meydana getirirken; akademik iyimserlikte meydana gelen bir birimlik değişim, okul etkililiğinde 0,024 birimlik değişim oluşturmaktadır. β değerlerine göre okul etkililiği üzerinde en fazla etkisi olan değişken okul iklimi'dir.

Tartışma ve Sonuç

Birinci Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın birinci alt probleminde öğretmenlerin, okul iklimine ilişkin algı düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda okul iklimi ölçek genelindeki ortalamalara göre öğretmenlerin algı düzeyine ilişkin görüşlerin “çoğunlukla” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmenler okul iklimini benzer şekilde olumlu olarak algılamaktadır. Araştırma sonuçları doğrultusunda öğretmenlerin, kendi aralarında ve öğrenciler arasındaki ilişkileri demokratik buldukları, okullarında bireysel farklılıklara saygı gösterildiği, büyük ölçüde iletişim probleminin olmadığı, öğretmenlerin okulu benimsedikleri, okulla ilgili durumlarda sorumluluk üstlenmeyi istedikleri, öğretmenlerin taleplerini okul yöneticisine kolayca ilettikleri, okulda oluşan problemlerin açık bir biçimde tartışıldığı, öğretmenlerden beklentilerini açıkça dile getirdiği söylenebilir. İlgili alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlara rastlanmıştır. Pınar (2023), Korkmaz ve Ada (2019) araştırmasında, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda okul iklimine ilişkin görüşlerinin “Çoğunlukla” düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde, Keçeli (2022) ve Ada (2020) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin okul iklimini yüksek düzeyde algıladıklarını tespit etmişlerdir. Buna karşın Akhan Çağırtekin (2022) ve ise yaptıkları çalışmada ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin okul iklimine yönelik algılarının orta düzeyde olduğunu belirlemiştir. Okul iklimine ilişkin öğretmenlerin algıları açısından; okul iklimi ölçeğinin tamamında, demokratiklik ve okula adanma, liderlik ve etkileşim, başarı etkenleri, samimiyet ve çatışma boyutlarında yer alan ifadelerle öğretmenlerin “çoğunlukla” düzeyinde katıldıkları tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçlarla araştırma sonuçları örtüşmektedir (Aydın, 2022).

İkinci Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğretmenlerin, akademik iyimserliklerine ilişkin algı düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda akademik iyimserlik kavramının ölçek genelindeki ortalamalar doğrultusunda öğretmenlerin algılarına ilişkin görüşlerin “orta düzeyde katılıyorum” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlarda görüldüğü üzere sadece “öz yeterlik” alt boyutunda “çoğunlukla katılıyorum” düzeyindedir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin, başarılı sonuçlar elde etmek için gerekli becerilere sahip olduğu, disiplin problemleriyle başa çıkabildikleri, öğrencilerin öğrencilerle koşullar ne olursa olsun ilgilenmeyi bırakmadıkları söylenebilir. “Güven” ve “akademik vurgu” alt boyutlarının ise “orta düzeyde katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle öğretmenlerin, velilerin sözlerine ve kendilerine destek olacaklarına tam anlamıyla inanmadıkları çıkarımı yapılabilir. Öğretmenler öğrencilerin onlar için koyulan hedefleri başarabileceklerine ilişkin inançlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlara rastlanmıştır. Kurt (2018), yaptığı çalışmada öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeylerinin “orta” düzeyde olduğu bulgusuna ulaşmış ve diğer boyutlara göre en yüksek alt boyutun öz yeterlik olduğunu tespit etmiştir. Uysal (2021) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeylerinin orta düzeyde olduğunu tespit etmiş, alt boyutlar incelendiğinde ise öz yeterlik alt boyutunun en düşük düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

Yapılan bazı çalışmalarda ise farklı sonuçlara ulaşılmıştır Ergen (2016), sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlik düzeylerine ilişkin yaptığı çalışmada “çoğu zaman” düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Coşkun Yurtyapan (2022) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda akademik iyimserlik düzeylerinin orta düzeyin üstünde olduğunu tespit etmiştir. Tepe (2018) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin akademik iyimserlik algılarının iyi düzeyde olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Gökler ve Taştan (2018), öğretmenlerin akademik iyimserliğe yönelik algılarının yüksek olduğunu belirlemiş, öğretmenlerin okul akademik iyimserliğe yönelik olumlu görüşe sahip olduklarını tespit etmiştir. Yüksek düzey öz yeterliğe sahip kişiler düşük öz yeterliğe sahip kişilere oranla, zorluk derecesi yüksek çalışmalar karşısında daha rahat ve verimlilik düzeyleri daha yüksek olabilirken tam tersi durum söz konusu olduğunda yapacakları çalışmaların zorluk derecesi az da olsa daha zor olduğu inancına sahiptirler (Çoban ve Demirtaş, 2011). Bu nedenle öğretmenlerin öz yeterlik düzeyinin yüksek olmasının üretkenlikleri açısından önemli olduğu söylenebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın üçüncü alt probleminde öğretmenlerin, okul etkililiğine ilişkin algı düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda okul etkililiğine ilişkin ölçek genelindeki ortalamalara göre görüşlerin “Bazen Katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmenlerin okul etkililiğine ilişkin algılarının olumlu olduğu söylenebilir. Bu sonuç alan yazındaki diğer çalışmalarla örtüşmektedir. Arslan, Satıcı ve Kuru (2006), Cerit ve Yıldırım (2017), öğretmenlerin okul etkililiği algılarının orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Alan yazında farklı araştırma sonuçlarına da rastlanmıştır. Çubukçu ve Girmen (2006), Namlı (2017), Ada (2020) yaptığı çalışmada okul etkililiğinin yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Bu doğrultuda, öğretmenlerin görev yaptıkları okulları orta düzeyde etkili olarak algıladıkları söylenebilir. Bu bağlamda öğretmenlerin okulun etkililiği konusunda eğitim ve öğretim hizmetlerinin niteliğine ilişkin inançlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Okul kaynaklarından bazen yararlandığı ve okuldaki değişikliklerin öğretmenler tarafından kısmen kabul edilebilir düzeyde algılandıkları, öğretmenlerin yenilikler konusunda bilgilendirilmeyi orta düzeyde algıladıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt problemine yönelik araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin okul iklimi algısı ile akademik iyimserlik algısı arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile okul iklimi ile akademik iyimserlik paralellik göstermekte, okullardaki iklimin olumlu olması öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeylerini arttırmaktadır. Akademik iyimserlik düzeyinin artması da okul iklimini olumlu olarak etkilemektedir. Kılınç (2013), Vaux (2015), Ratnawati, Utomo, Ningsih ve Setyaputri (2022) yaptığı araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin akademik iyimserliği ile okul iklimi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Reeves (2010), yaptığı çalışmada örgüt ikliminin akademik iyimserlik arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Yani, örgütsel iklim ne kadar iyi olursa akademik iyimserlik de o kadar fazla olacağı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak bireysel farklılıklara saygılı, demokratik bir ortamın sağlandığı, çalışanların okulu sahiplendiği, öğretmenlerin sorumluluk duygusuyla hareket ettiği, okul yöneticilerinin öğretmenlere gerekli kaynakları sağladığı okullarda, öğretmenlerin kendi becerilerine ve öğrenci başarısına ilişkin inançlarının ve çabalarının artacağı, öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin kurulacağı, öğretmen öğrenci ve veli arasında güvenin oluşabileceği söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin okul iklimi algısı ile okul etkililiği algısı arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle olumlu ikliminin olduğu okullarda okulların etkililik düzeyleri artmakta, okulların etkililik düzeyi arttıkça da olumlu okul iklimi oluşmaktadır. Buradan yola çıkarak okul ikliminin okul etkililiğini arttırmada önemli bir faktör olduğu, öğretmenlerin çalışma ortamının iyileştirilmesi ve olumlu bir iklim sağlanması sonucu öğretmenin verimliliği artırılarak öğrenci başarısı sağlanabileceği söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşmak mümkündür. Özgenel (2020), Ada (2020) yaptığı çalışmada, okul iklimi ile okul etkililiği arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit etmiştir. Yine alan yazın incelendiğinde okul iklimi ile okul etkililiği arasında anlamlı ve güçlü bir ilişkinin olduğu çalışma sonuçlarına ulaşılmıştır (Korkmaz ve Ada, 2019). Şenel ve Buluç (2016), yaptığı çalışmada okul iklimi ile okul etkililiği arasında olumlu yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin akademik iyimserlik algısı ile okul etkililiği algısı arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyi arttıkça okulların etkililik düzeyleri de yükselmektedir. Alan yazında benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Tepe (2018), yaptığı çalışmada öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri ile okul etkililiği arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yüner ve Özdemir (2020), yaptığı çalışmada kolektif öğretmen yeterliği ile okul etkililiği arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit etmiştir. Yılmaz ve Sarpkaya (2021), öğretmenlerin okul müdürüne güven algıları ile öğrenci ve veliye güven algıları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğunu belirlenmiştir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın beşinci alt probleminde öğretmenlerin okul iklimi ve akademik iyimserlik algıları, okul etkililiğinin anlamlı yordayıcıları olma durumu analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde, okul iklimi ve akademik iyimserlik değişkeninin okul etkililiğini anlamlı bir biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Okul iklimi ve akademik iyimserlik değişkeninin de ayrı ayrı anlamlı yordama gücüne sahip olduğu belirlenmiştir. Okul etkililiğini en çok etkileyen değişkenin okul iklimi olduğu tespit edilmiştir. Buradan yola çıkılarak öğretmenlerin çalışma ortamlarının düzenlenmesi, olumlu ortamın yöneticiler ve öğretmenler tarafından oluşturulması, okul içindeki iletişim ve işbirliğinin güçlendirilmesinin, çalışanlar arasında gruplaşmaların önlenip samimi bir

ortamın oluşturulmasının öğrenci başarısı ve niteliğini ve dolayısıyla okulun verimliliği ve kalitesi açısından önemli olduğu söylenebilir. Başarının vurgulandığı, güven ortamının sağlandığı ve öğretmenlerin kendi becerilerine güvenmesinin öğrenci motivasyonu ve başarısı açısından önemli olduğu, dolayısıyla bu yönlü yapılan çalışmaların okulun etkililiğini arttıracığı söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde bu araştırma sonuçlarıyla benzer sonuçlara rastlanmıştır. Korkmaz ve Ada (2019), Şenel ve Buluç (2016), Tepe (2018), (Yılmaz ve Sarpkaya, (2021), yaptığı araştırma sonucunda okul ikliminin, okul etkililiğini anlamlı ve güçlü bir biçimde yordadığını tespit etmiştir. Bahçetepe (2013) yaptığı çalışmada, okul ikliminin destekleyici öğretmen davranışları ve başarı odaklılık boyutları ile akademik başarı arasında olumlu yönde güçlü bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Buradan hareketle olumlu atmosferde çalışan öğretmenlerin istenilen çıktılara ulaşılabilirliği kolaylaştırdığı, olumsuz bir okul atmosferinin ise öğretmen motivasyonunu düşüreceği ve istenilen çıktıları negatif yönde etkileyeceği söylenebilir. Okul ikliminin okulun hedeflerini gerçekleştirme, etkililiğini artırma ve öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkileri açısından önemli olduğu çıkarımı yapılabilir.

Öneriler

Öğretmenlerin okul etkililiği algıları orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.. Öğretmenlerin okul etkililiğini yüksek düzeyde algılamaları için okullarda yöneticilerin öğretmenlerin çabalarını desteklemesi, yapılan iyi uygulamalarla ilgili geribildirimde bulunarak öğretmenlerin bu uygulamaların devamlılığını sağlamaya yönelik teşvik edilmesi okulun beklenen hedeflerine ulaşmasını sağlayabilir. Öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri orta düzeydedir. Buna yönelik öğretmenlerin görüşleri alınarak bu doğrultuda etkinlikler yapılabilir. Okul yöneticileri okuldaki öğretmenlerin başarılarını paylaşarak duygusal yönden kendilerini iyi hissetmelerini sağlayabilir. Bu değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik ilkökul ve ortaokul kademelerindeki kamu ve özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri alınarak karşılaştırılabilir. Araştırmada elde edilen bulguların nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri doğrultusunda nitel desende araştırmalar yapılabilir. Yapılacak olan yeni araştırmalarda öğretmenin yanı sıra yönetici ve velilerin görüşleri alınabilir. Aynı zamanda büyük ve küçük ölçekli okullar karşılaştırılmaya yönelik çalışmalar da yapılabilir.

Katkı Beyanı

Birinci yazar teorik kısım, yöntem, bulgular ve tartışma sonuç kısımlarını inşa ederken, ikinci yazar çalışmanın her aşamasında danışman olarak katkı sunmuştur

Çatışma Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Ada, K. (2020). *Ortaokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişkide öğretmen kolektif yeterliğinin aracılık rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ada, Ş. & Akan, D. (2010). Değişim sürecinde etkili okullar. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 343-373.
- Ak, K. (2019). *Okul iklimi ile öğretmenlerin işe yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Akhan Çağırtekin, B. (2022). *Öğretmenlerin örgütsel değer algıları ile örgütsel bağlılık ve okul iklimi arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Arslan, H., Satıcı, A., & Kuru, M. (2006). Devlet ve özel ilköğretim okullarının etkililiğinin araştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 15-25.
- Ataş Akdemir, Ö. (2016). *Öğretmen algılarına göre yöneticilerin dağıtımçı liderlik davranışlarının okulların akademik iyimserlikleri ile örgütsel bağlılık ve okul başarısıyla ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aydın, F. (2022). *Öğretmen kimliğinin oluşmasında hizmet öncesi eğitim ve okul ikliminin rolü* (Yayımlanmamış doktora tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Bahçetepe, Ü. (2013). *İlköğretim sekizinci sınıfların akademik başarıları ile algıladıkları okul iklimi arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Boz, A. (2016). *Okul yöneticilerinin otantik liderlik davranışları ile okulların akademik iyimserlik ve öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Okul iklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

- Bursalıoğlu, Z. (1982). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (6. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (17. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Canlı, S., Demirtaş, H., & Özer, N. (2018). Okul iklimi ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 17(4), 1797-1811. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.506842>
- Carver, CS, Scheier, MF., ve Segerstrom, SC (2010). İyimserlik. *Klinik Psikoloji İncelemesi*, 30 (7), 879–889.
- Cerit, Y. & Yıldırım, B. (2017). İlkokul müdürlerinin etkili liderlik davranışları ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 902-914. <https://doi.org/10.14686/buefad.312405>
- Coşkun Yurtyapan, E. (2022). *Paylaşılan liderlik ile okul akademik iyimserlik ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek ++lisans tezi). Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.
- Çoban, D., & Demirtaş, H. (2011). Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(3), 317-348.
- Çubukçu, Z., & Girmen, P. (2006). Ortaöğretim kurumlarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 121-136.
- Edmonds, R. (1979). Effective school for the urban poor. *Educational Leadership*, 37, 15-27.
- Ergen, Y. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri, akademik iyimserlikleri ve mesleki bağlılıkları arasındaki ilişki (Malatya ili örneği)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Gök, R. & Tarayan, M. (2023). İlkokul öğretmenlerinin olumlu okul iklimine ilişkin görüşleri. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, 7(24), 43-66. <https://doi.org/10.31455/asya.1256048>
- Gökler, R., & Taştan, N. (2018). Öğretmenlerin kişilik özellikleri ile okul akademik iyimserliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 333-358
- Güneş, A. (2019). *Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları, örgütsel sessizlik düzeyleri ve örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki (Pendik İlçesi Örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Halis, M. & Uğurlu, Ö. Y. (2008). Güncel çalışmalar ışığında örgüt iklimi. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 10(2), 101-123.
- Hoy, W. K. (2009). School effectiveness index. Retrieved from http://www.waynehoy.com/school_effectiveness_index.html.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2012). Eğitim yönetimi: teori, araştırma ve uygulama (7. Basım), (çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hoy, W. K., Tarter, C. J., & Hoy, A. W. (2006). Academic optimism of schools: A force for student achievement. *American Educational Research Journal*, 43(3), 425–446. <https://www.jstor.org/stable/4121765>
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Nobel Yayınları, Ankara.
- Kazak, E. (2016). *Okul yöneticilerinin öğretim liderliği davranışları ile okulda kuşaklararası iklim ve kuşaklararası öğrenme arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Keçeli, İ. (2022). *İlkokul öğretmenlerinin okul iklimi algıları ile örgütsel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.
- Kılınç, A. Ç. (2013). The relationship between individual teacher academic optimism and school climate. *International Online Journal of Educational Sciences*, 5(3), 621-634.
- Kılınç, A. Ç., Polatcan, M., Atmaca, T. & Koşar, M. (2021). Öğretmen mesleki öğrenmesinin yordayıcıları olarak öğretmen öz yeterliği ve bireysel akademik iyimserlik: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Eğitim ve Bilim*, 46(205), 373-394. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2020.8966>
- Korkmaz, M., & Ada, K. (2019). Ortaokullarda okul iklimi ve okul etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi. E. Kırak, E. Babaoğlu, Çelik, & A. Çilek (Eds.), *İçinde Eğitim Araştırmaları-2019* (ss. 38-54). Eyuder.

- Korkmaz, İ. (2020). Nicel araştırmalarda evren, örneklem, örnekleme teknikleri. (Editörler: Behçet Oral, Ahmet Çoban), Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kurt, Ş. (2018). *Öğretmenlerin politik yetileri ile akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Kurum, M. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ile mesleki öz yeterlik alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Ankara ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Küçük, Ö. (2020). *Okul müdürlerinin toksik liderlik davranışları ile okul etkililiği arasındaki ilişkide örgütsel sinizm ve psikolojik sermayenin aracılık etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Namlı, A. (2017). *Lise müdürlerinin destekleyici liderlik davranışlarının ve kolektif güvenin okul etkililiği üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Ördek İnceoğlu, S. (2020). *Okul öncesi dönemdeki çocukların erken akademik ve sosyal becerileri ile okul iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Pınar, E. (2023). *Öğretmenlerin yönetici ruhsal liderlik ve okul iklimi alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Reeves, J. B. (2010). *Academic optimism and organizational climate: an elementary school effectiveness test of two measures*. Doctoral dissertation. The University of Alabama Tuscaloosa.
- Şenel, T., & Buluç, B. (2016). İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 9(4), 1-12.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- Özgenel, M. (2020). *Örgüt ve okul iklimi*, M. Özgenel (Ed.), Ankara: Nobel.
- Ratnawati, V., Utomo, H. B., Ningsih, R., & Setyaputri, N. Y. (2022). The role of democratic parenting, school climate, and internal locus of control as predictors of academic optimism. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 11(3), 1210-1217.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim öğrenme ve öğretim* (12. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Seyhan, Ö., Soylu, A., Ercan, M. & Uçaktürk, İ. H. (2023). Okullarda ve öğretmenlerde akademik iyimserlik inancına yönelik kavramsal bir çerçeve. *International Social Sciences Studies Journal*, 9(109), 5968-5976. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssij.6.7234>
- Smith, P. A. & Hoy, W. K. (2007). Academic optimism and student achievement in urban elementary schools. *Journal of Educational Administration*, 45(5), 556-568. Doi: [10.1108/09578230710778196](https://doi.org/10.1108/09578230710778196)
- Tepe, N. (2018) *Kolaylaştırıcı okul yapısı, akademik iyimserlik ve okul etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). A review of school climate research. *Review of Educational Research*, 83(3), 357–385. Doi: [10.3102/0034654313483907](https://doi.org/10.3102/0034654313483907)
- Usta, M. E. & Kahraman, S. (2021). Okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin örgütsel iklim ve örgütsel öğrenme alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 95-119. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.863250>
- Uysal, E. (2021). *Öğretmenlerin akademik iyimserlik yaklaşım düzeyleri ile öğrenme okulu alguları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli
- Uzun, T. (2023). *Öğretmenlerin algıladıkları örgütsel destek düzeyi ile akademik iyimserlik arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Vaux, N. D. (2015). *Academic optimism and organizational climate as predictors of academic achievement and school effectiveness*. Doctoral thesis. The University of Alabama. Tuscaloosa, Alabama.
- Yıldırım, S. (2017). *Liselerde öğrenci ve öğretmenlerin güvenli okul iklimi alguları ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, E. & Kurşun, A. (2015). Okul kültürü ile akademik iyimserlik arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 46-69. <https://doi.org/10.21764/efd.53902>

Okul İklimi, Akademik İyimserlik ve Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

- Yılmaz, K. & Sarpkaya, R. (2021). Öğretmenlerin örgütsel farkındalık ve örgütsel güven algıları ile okulların örgütsel etkililik düzeyleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 60-73.
- Yumuşak, H. & Korkmaz, M. (2021). Okul etkililiği konulu tez ve makalelerin incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1771-1800.
- Yükçü, S., & Atağan, G. (2009). Etkinlik, etkililik ve verimlilik kavramlarının yarattığı karışıklık. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(4), 1-13.
- Yüner, B. (2018). *Okul yönetimi ile okul iklimi arasındaki ilişkinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yüner, B., ve Özdemir, M. (2020). Okul yenilikçiliği ile öğretmen yaratıcılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 50, 162-179. <https://doi.org/10.9779/pauefd.538207>
- Yürek, U. & Cömert, M. (2021). Okul yöneticilerinin değişimi yönetme yeterlikleri ile algılanan okul etkililiği ne düzeydedir?. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(4), 1762-1781. <https://doi.org/10.53487/ataunisobil.892369>
- Zorbaz O., Demirtaş-Zorbaz, S. & Ulaş-Kılıç Ö. (2020). Ergenlerin sorunlu internet kullanımı: günlük zorlukların ve sosyal izolasyonun rolü. *Addicta: Türkiye Bağımlılık Dergisi*, 7(1), 41-47.